

Krisplan

vid dödsfall och olyckor

Beredskapsplan vid dödsfall och olyckor

Död och sorg är ett tema som vi ofta har svårt för att tala om. Samhället och familjestrukturen har gradvis förändrats och därmed också vårt sätt att se på döden. Levnadsvillkoren har förändrats och därmed även viktiga traditioner och ritualer i samband med sjukdom och död. Det nätverk som tidigare existerat i familjen och samhället har inte ersatts med något annat.

Skolan är en viktig institution för elever och personal, eftersom vi här tillbringar en stor del av vårt liv. Skolan måste ta sitt ansvar när det blir krissituationer. Det är viktigt att ha en helhetssyn på människan och inte bara se till det som har med kunskapsförmedling att göra.

Obearbetad sorg kan skada personlighetsutvecklingen. Det kan resultera i att ungdomarna får en dålig självbild, blir osäkra eller får koncentrationssvårigheter. Om vi har en beredskapsplan kan vi hjälpa dem att komma ur krisen på ett bra sätt.

Det handlar inte bara om att vara expert på området utan det viktigaste är MEDMÄNSKLIGHET. Det är viktigt att på ett respektfullt sätt hjälpa ungdomarna med det som är svårt.

Ingen situation eller händelse är den andra lik och därför kan man inte sätta upp exakta rutiner för vad som bör göras i alla situationer. Denna plan är en vägvisare med förslag till hur man kan gå till väga vid dödsfall och olyckor.

Vid meddelande om kris, dödsfall och olyckor sammankallas krisgruppen omedelbart. Det kan vara aktuellt att utvidga eller avgränsa gruppen beroende på omständigheterna.

Krisgruppen består av:

Skolledning, kurator, skolsköterska, vaktmästare och personalrepresentant vid behov (se bilaga).

Dödsfall – elev

1. Omedelbart efter dödsfallet

- 1.1 Rektor för berörd enhet sammankallar krisgruppen.
- 1.2 Krisgruppen samlas i konferensrummet.
 - faktainformation meddelas alla i gruppen.
 - gruppen fördelar uppgifterna mellan sig.
 - eventuella resurspersoner kontaktas.
- 1.3 Rektor informerar övrig skolledning och ger instruktioner om hur de skall förhålla sig vid förfrågningar.
Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 1.4 Rektor ombesörjer att all personal informeras. Det är viktigt att nå samtliga (bland annat städ och bespisning).
- 1.5 Rektor ansvarar för att mentor informerar elever i berörd klass
 - Mentorn erbjuds hjälp av krisgruppen.
- 1.6 Mentorn för berörd klass samlar eleverna i klassrummet.
 - Mentorn är ansvarig för att elever som är utanför skolan får veta vad som hänt (idrott, exkursioner, praktik, sjukdom osv.).
 - Eleverna får prata om det som de tänker och känner.
 - Ge tröst som känns naturlig.
 - Närhet är viktigare än tröst.
 - Kom ihåg positiva episoder, fina minnen av den avlidne.
 - Mentorn organiserar så att eleverna kan vara samlade på skolan.
 - Låt eleverna eventuellt vara tillsammans med vänner från andra klasser.
- 1.7 Respektive rektor ansvarar för att eleverna i andra klasser får information.
- 1.8 Det är viktigt att samla kamrater som finns i andra klasser.
- 1.9 Lokal iordningsställs för att elever ska kunna träffas.
- 1.10 Kontakt tas med kyrkan för att finnas tillgängliga för elever och personal.

Dödsfall – elev

2. De följande dagarna

- 2.1 Minnesstund i aulan eller annan lokal för alla som vill, även föräldrarna.
- Eleverna tillsammans med krisgruppen ansvarar för arrangemanget.
 - Ljusstakar, dukar, foto ram, kondoleansbok finns hos vaktmästaren.
 - Rektor ansvarar för att någon lämnar över kondoleansbok till föräldrarna.
- 2.2 Kontakt med anhöriga.
- Rektor och/eller mentor i samarbete med elevvården kontaktar föräldrarna/familjen om minnesstund och eventuell närvaro vid begravning.
- 2.3 Mentor tillsammans med elevvårdspersonal förbereder eleverna inför begravning.
- eleverna bör förberedas på att en begravning kan vara psykiskt arbetsam.
 - om praktiska saker i samband med begravning/kransnedläggning/tal mm.
 - om minnesord i tidningen.
 - om besök hos de anhöriga.

3. Begravningsdagen

- 3.1 Skolan ombesörjer att personal och elever får möjlighet att närvara vid begravningen.
- 3.2 Klassen kan vid behov samlas efter begravningen.

Dödsfall – elev

4. Efterarbete

- 4.1 Viktigt med stöd och hjälp i kollegiet.
- Kollegor som inte berörs så mycket, bör visa omsorg för en lärare som är mitt i sorgearbetet. Krisgruppen bör vara central i detta arbete.
- 4.2 Var uppmärksam på elevens olika sorgereaktioner.
- Någon kommer snabbt igång med sorgearbetet efter ett dödsfall. Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
- Skuldkänslor är ett typiskt tecken i sorgereaktionen hos unga människor. Det kan ofta förbindas med ”magiska tankar”. Dog han för att han blev mobbad? Dog han för att vi sa att han var dum? Här är handledning mycket viktig.

Sorgens fyra faser:

1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till någon dag.
 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över ett år.
 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 4.3 Samtal i klassen, där man sätter namn på tankar och frågor i anknytning till det som har skett, kommer att ha stor betydelse i fortsättningen. Modellen för ett sådant klassmöte kan vara följande: a) Introduktion, b) Fakta, c) Tankar, d) Reaktioner, e) Information, f) Avslutning. Det finns en del litteratur, som på ett fint sätt fångar upp reaktioner, tankar och frågor i samband med sorg och död.
- 4.4 Det kan ha stor betydelse för klassen att
- foto av eleven finns i utsett minnesrum.
- sända blommor, eller göra besök vid graven vid speciella tillfällen, eller tända ljus på graven eller i klassrummet.
Ovannämnda förslag bör diskuteras i klassen.
- 4.5 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i efterarbetet.
- 4.6 Föräldrarna erbjuds att komma till skolan för att se elevens arbetsplats.
- Återsändande av böcker/saker.

Dödsfall – personal

1. Omedelbart efter dödsfallet

- 1.1 Ansvarig chef sammankallar krisgruppen.
- 1.2 Krisgruppen samlas i konferensrummet:
 - faktainformation meddelas till alla i gruppen.
 - gruppen fördelar uppgifterna mellan sig.
 - eventuella resurspersoner kontaktas.
- 1.3 Ansvarig chef informerar övrig skollledning och ger instruktioner om hur de ska förhålla sig vid förfrågningar. Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 1.4 Ansvarig chef ombesörjer att all övrig personal informeras. Det är viktigt att nå samtliga, eventuellt gemensam information i lämplig lokal.
- 1.5 Berörda klasser informeras
 - Om det är mentorn som avlidit, bör en lärare som de känner, informera klassen och ”behålla” dem över dagen.
 - Prata öppet om det som har skett.
 - Låt eleverna prata om vad de känner och tänker.
- 1.6 Personalfunktionen informeras.

2. De följande dagarna

- 2.1 Minnesstund i lämplig lokal för alla som vill.
 - Ansvarig chef ansvarar för arrangemanget.
 - Ljusstakar, dukar, foto ram, kondoleansbok finns hos vaktmästaren.
 - Ansvarig chef ansvarar för att kondoleansbok överlämnas till anhöriga.
- 2.2 Vid ett personalmöte diskuteras praktiska saker i samband med dödsfallet, bland annat kontakten med anhöriga. Om den avlidne har personliga tillhörigheter på arbetet skall de anhöriga få möjlighet att själva hämta dem om de vill.
- 2.3 Ansvarig chef tillser att blomsterkrans från arbetsgivaren skickas till begravning.

Dödsfall – personal

3. Begravningsdagen

- 3.1 Skolan ombesörjer att personal och elever får möjlighet att närvara vid begravningen.
- 3.2 De som vill kan vid behov samlas efter begravningen.

4. Efterarbete

- 4.1 Viktigt med stöd och hjälp i kollegiet.
 - Krisgruppen är central i detta arbete.
- 4.2 Var uppmärksam på olika sorgereaktioner.
 - Någon kommer snabbt i gång med sorgearbetet efter ett dödsfall.
 - Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
 - Skuld känslor är ett typiskt tecken i sorgereaktionen.Här är handledning mycket viktig både för elever och personal.

Sorgens fyra faser:

- 1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till någon dag.
 - 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 - 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över ett år.
 - 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 4.3 Om det är en lärare som har avlidit, är det naturligt med samtal i klassen, där man sätter namn på tankar och frågor till det som har skett. Modellen för ett sådant klassmöte kan vara följande: a) Introduktion, b) Fakta, c) Tankar, d) Reaktioner, e) Information, f) Avslutning. Det finns en del litteratur, som på ett fint sätt fångar upp reaktioner, tankar och frågor i samband med sorg och död.
 - 4.4 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i detta efterarbete.

En elev mister en av sina närmaste

1. Tiden efter dödsfallet

- 1.1 När en elev mister en nära anhörig, bör mentorn informera elevens övriga lärare och klassen om detta. Mentorn kan kontakta elevvården för handledning.
- 1.2 Prata med eleven eller med vårdnadshavare om han/hon vill att hennes/hans situation diskuteras i klassen
- komma överens med eleven om han/hon skall vara närvarande i klassen när händelsen tas upp.
- 1.3 Mentorn bör i samråd med klassen sörja för eventuella kondoleanser från klassen.

2. Efterarbete

- 2.1 Mentorn följer upp eleven.
- 2.2 Var uppmärksam på olika sorgereaktioner
- Någon kommer snabbt i gång med sorgearbetet efter ett dödsfall. Någon får märkbara reaktioner efter en tid.
- Skuldkänslor är ett typiskt tecken på sorgereaktion.
Här är handledning mycket viktig.

Sorgens fyra faser:

- 1. Chockfasen: Varar från ett ögonblick till några dagar.
 - 2. Reaktionsfasen: Kan vara i flera veckor.
 - 3. Bearbetningsfasen: Kan vara i över 1 år.
 - 4. Nyorienteringsfasen: Framtiden.
- 2.3 Undersökningar har visat att elever i sorg vill ha en vuxenkontakt som bara är deras. Elever som inte får hjälp eller stöd, kan lätt komma in i en ny kris. Med tanke på detta bör mentorn i samråd med eleven/föräldrarna prata om elevens fortsatta behov av en fast vuxenkontakt i eller utanför skolan som kan stödja eleven en tid framöver.
 - 2.4 Eventuella resurspersoner utan och innanför skolan kan vara viktiga i detta efterarbete.

Olyckor i skolan, omskakande händelser, kriser, våld

1. Olycksplatsen

- 1.1 Den som kommer först till platsen ordnar så att
 - förstahjälp blir igångsatt
 - ambulans tillkallas
 - ansvarig rektor informeras
 - de övriga eleverna håller sig ifrån olycksplatsen
- 1.2 Ansvarig rektor ser till att
 - föräldrarna får information
 - vid arbetsplatsolyckor kontaktas skyddsombud
 - anmälan till AMV (omedelbart)
- 1.3 Ansvarig rektor tillkallar polis
 - vid trafikolyckor
 - vid allvarlig personskada
 - vid olyckor där straffrättsligt ansvar kan göras gällande
 - i tvivelaktiga fall: ring alltid polisen
- 1.4 Närvarande personal ansvarar för att registrera närvaron och ta speciellt hand om den/de som har varit vittne till olyckan.

2. Information

- 2.1 Ansvarig rektor informerar de anställda och eleverna.
- 2.2 Ansvarig rektor informerar skolledningen och ger instruktioner om hur de skall förhålla sig vid förfrågningar. Gymnasiechefen är den ende som ger extern information.
- 2.3 Ansvarig rektor informerar övriga skolor och gymnasiechefen.

Elever som varit vittnen till olyckan bör samlas. Gå till angivet klassrum. Låt eleverna prata om händelsen. Elever som har hört, men inte sett vad som skett, kan samlas i lämplig lokal för att få korrekt information. Elever i chocktillstånd eller som har extra behov av stöd och uppmärksamhet, måste få särskild hjälp och bli extra omhändertagna. Om den skadade eleven måste stanna länge på sjukhus efter olyckan, bör mentor hålla kontakt med hemmet och sjukhuset. Om eleven kommer tillbaka med bestående skador efter olyckan, följs det upp av mentorn som anmäler till elevvården för att anpassa skolsituationen.

Olyckor i skolan, omskakande händelser, kriser, våld

3. Våld, hot med vapen

- 3.1 Tillkalla någon ur skolläningen och eventuellt polisen.
- 3.2 Kontakta polis och vårdnadshavare. Anmäl till AMV.
- 3.3 Prata enskilt med inblandade elever. Tag stöd av kurator och dokumentera (mentor, rektor och kurator).
- 3.4 Prata med de elever som berörs av händelsen. Tag hjälp av kurator. Gruppsamtal (mentor, rektor och kurator).
- 3.5 För vidare detaljer till personal se intern rutin för inrymning.

Förmedling av dödsbudskap i skolan

1. Låt den som förmedlar dödsbudet vara en som eleven litar på eller har tillit till, förslagsvis mentorn.Handledning kan begäras av elevvården. Mentorn/lärare behöver ej göra det ensam.
2. När skolledningen får veta att ett dödsfall (efter olycka) inträffat, skall besked till berörd elev ske via rektor eller mentor.
3. Innan budskapet ges till eleven bör riktigheten kontrolleras och samtidigt inhämtas information om när det har hänt och hur det har gått till.
4. Läraren bör lämna beskedet på ett lugnt enskilt ställe.
5. Beskedet bör ges öppet och direkt, men med någon tid till mental förberedelse. Man bör inte vänta med beskedet till skoldagens slut.
6. Efter att eleven fått budskapet, måste det finnas tid till att sitta med eleven. Reaktionen som kommer måste få utlopp.
7. Fraser som: ”Det skall nog gå bra” – ”tiden läker alla sår” bör undvikas.
8. Låt inte eleven vara ensam. Ge tröst som känns naturlig. Fysisk kontakt kan ha en lugnande effekt, men det bör respekteras om personen inte vill ha sådan närhet.
9. Läraren bör följa eleven hem eller till det ställe där familjen uppehåller sig. Det kan också vara någon från familjen som hämtar eleven.
10. I samråd med eleven bör de andra eleverna – eventuellt bara de som eleven själv anser informeras snarast om det som har hänt.

Lapplands gymnasium Gällivare krisgrupp

(Se bilaga)

Viktiga Telefonnummer:

Ambulans	112
Brandkår/Räddningstjänst	112
Polis	114 14
Barn- och ungdomspsykiatri	0970-194 47, 0970-194 48
Vuxenpsykiatri	0970-194 26
Kyrkan Gällivare	0970-755 30
Psykiskt- och socialt omhändertagande	112
Kommunens växel	0970-81 80 00
Ungdomsmottagningen	0970-104 45
Samtalsbyrån	0970-81 89 34

